

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 1/2009 vp**

**Hallituksen esitys laiksi tuloverolain 20 §:n
muuttamisesta**

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä helmikuuta 2009 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi tuloverolain 20 §:n muuttamisesta (HE 220/2008 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Jari Salokoski, valtiovarainministeriö
- toimitusjohtaja Esa Tommila ja talousjohtaja Heikki Anttila, Ekokem Oy Ab
- toimitusjohtaja, KHT Harri Pärssinen, Ernst & Young Oy
- professori Mikael Hidén
- oikeustieteen tohtori, dosentti Pekka Lämsinen
- professori Kaarlo Tuori
- professori Veli-Pekka Viljanen.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuloverolakia siten, että Ekokem Oy Ab:n tuloverovapaus poistetaan. Lisäksi säädetään siitä, miten yhtiön käyttöomaisuuden verotuksessa poistamatta oleva hankintameno määräytyy yhtiön siirtyessä tuloverovelvolliseksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tiilassa. Lakia ehdotetaan sovellettavaksi ensimmäisen kerran verovuodelta 2008 toimitettavassa verotuksessa.

Esitykseen ei sisälly säätämisyjärjestysperusteluja.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen tarkoituksena on lakkauttaa Ekokem Oy Ab:n nykyinen tuloverovapaus poistamalla yhtiö tuloverolain 20 §:ään sisältyvästä tuloverosta vapaiden yhteisöjen luettelosta, jossa yhtiö on ollut pysyvästi vuodesta 1983

alkaen. Tuloverovapaus on tarkoitettu poistettavaksi taannehtivasti niin, että se koskisi jo verovuotta 2008.

Ekokem Oy Ab on eräiden ongelmajätealalla toimivien yhtiöiden muodostaman konsernin emoyhtiö. Sen tytäryhtiöt ovat jo nykyisellään

tuloveron alaisia yhteisöjä. Yhtiön omistus jakautuu niin, että valtio omistaa siitä noin 34 prosenttia, Suomen Kuntaliitto ja Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta YTV noin 32 prosenttia sekä yksittäiset yritykset ja muut omistajat yhteensä 34 prosenttia.

Lakiehdotus on valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellinen, koska Ekokem Oy Ab saateetaan sillä taannehtivasti verovelvolliseksi. Perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion verosta säädetään lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Perustuslakiin ei sisälly yleistä taannehtivan verolain kieltoa. Sen sijaan valiokunnan mielestä yleisistä oikeusperiaatteista — kuten ennakoitavuuden ja kohtuullisuuden vaatimuksista — lähtien voidaan muotoilla lähtökohta, jonka mukaan taannehtivaa verolainsäädäntöä tulee välttää. Tästä huolimatta yksittäisiin tapauksiin saattaa liittyä sellaisia erityispiirteitä, että taannehtivankaan verolainsäädännön hyväksyminen ei muodostu suorastaan valtiosäännön vastaiseksi.

Vaikka taannehtivaa verolainsäädäntöä ei voida rinnastaa esimerkiksi yksityisten henkilöiden välisten sopimussuhteiden taannehtivaan sääntelyyn, myös verolakeihin liittyy oikeus luottaa verovelvollisuuden kannalta olennaisia oikeuksia ja velvollisuuksia sääntelevän lainsäädännön pysyvyyteen niin, että tällaisia seikkoja ei voida säännellä tavalla, joka kohtuuttomasti heikentäisi verovelvollisen oikeusasemaa (vrt. esim. PeVL 39/2006 vp, s. 2/I ja PeVL 56/2005 vp, s. 2/I). Taloudellisilla toimijoilla on valiokunnan mielestä oikeus odottaa verolainsäädän-

nöltä sellaista ennakoitavuutta, että he pystyvät etukäteen kohtuullisessa määrin arvioimaan verolainsäädännön merkityksen toimintaansa suunnitellessaan.

Nyt esillä olevaan tilanteeseen liittyy useita erityispiirteitä. Ensinnäkin yhtiö on itse toiminnut aktiivisesti tuloverovapautensa poistamiseksi. Toiseksi se on ryhtynyt verovapauden päättymistä valmisteleviin toimenpiteisiin muun muassa muuttamalla yhtiöjärjestystään vuonna 2007. Kolmanneksi yhtiön perustamisen jälkeen samalle toimialalle on tullut myös useita muita yrittäjiä, joten toiminnan yleishyödylliseen luonteeseen alun perin liittynyt verovapauden yhteiskunnallinen hyväksyttävyys on olennaisesti muuttunut. Kaikki mainitut seikat huomioon ottaen valiokunta katsoo, että tässä tilanteessa yhtiön tuloverovapauden taannehtivalle poistamiselle ei ole valtiosääntöoikeudellista estettä.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että saadun selvityksen mukaan Ekokem Oy Ab teki valtiovarainministeriölle aloitteen verovapautensa poistamisesta jo syyskuussa 2007. Siksi valiokunta huomauttaa painokkaasti siitä, että asiaa tarkoittavan, taannehtivasti sovellettavaksi tulevan hallituksen esityksen antaminen vasta joulukuun 2008 lopussa ei edusta hyvää lainsäädäntötapaa.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotus voidaan käsitellä tavalisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Helsingissä 18 päivänä maaliskuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Tuula Peltonen /sd
vpj.	Jacob Söderman /sd	Veijo Puhjo /vas
jäs.	Tuomo Hänninen /kesk	Tapani Tölli /kesk
	Ulla Karvo /kok	Tuulikki Ukkola /kok
	Esko Kiviranta /kesk	Ilkka Viljanen /kok
	Elisabeth Naucclér /r	Antti Vuolanne /sd
	Ville Niinistö /vihr	vjäs. Johannes Koskinen /sd.
	Mikaela Nylander /r	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Risto Eerola.